

No 2

Utgiven av Svenska Folkförbundet.
 Redaktör: Andreas Stahl, Riddaregatan 3, Reval.
 UTKOMMER ALLA ONSDAGAR

16 jan.

Några tankar angående de stundande riksdagsvalen.

Riksdagsvalen närma sig, och såsom förut kommer valfrågan även denna gång att göra svenskarna icke så litet huvudbry. Frågan kommer under de nu analkande valen att bli kanske ännu mer svårlöst, änvad den tidigare varit, då vissa betänkligheter beträffande ett eventuellt fortsatt valförbund med det kristliga folkpartiet på en del håll uttalats. Det kan nog hända, att svenskarna bli tvungna att söka sig en annan bundsförvant, och utan hjälp av en bundsförvant är det numer icke tänkbart att erhålla ett svenskt mandat i riksdagen, men till vilket parti böra svenskarna i ett sådant fall ansluta sig? Se, det är just den svårlösta frågan. Även inom vårt lilla svenska samhälle tänka icke alla lika — och det kan icke vara annarlunda i ett något så när utvecklat samhälle. Så t. ex. har icke blott det kristl. folkpartiet ensamt anhängarna bland oss, anhängare ha även agrarerna, folkpartiet, arbetspartiet nybyggarna och socialdemokraterna. Den politiska färgen är rätt så olika. Huruvida nybyggarna, det för 3 år sedan bildade partiet, som möjligen från vissa håll kan föreslås som bundsförvant, höra till de något starkare representerade partierna, är tvivel underkastat. Praktiskt taget är nybyggarnas antal sammanlagt bland alla estlandsvenskar jämförelsevis litet. Arbetspartiet och socialdemokraterna torde icke heller ha utsikter att samla nämnvärt många röster bland sven-

skarna. — Men det värsta av allt är, att vi icke själva kunna välja det parti, som majoriteten kanske skulle önskat, om vi sätta som villkor att få ett svenskt mandat. Agrarerna skulle knappast vilja avstå en plats i Riksdagen för svenskarnas räkning. De kunna därför icke komma i fråga. Det kristl. falkpartiet i Wiks krets kan rösta in endast en man, om svenskarna hjälpa till. Skulle svenskarna få första platsen på listan, vore ett valförbund med detta parti tänkbart, i annat fall icke. Folkpartiet, annars sympatiskt, hör icke till de starka i Wik, där svenskarna rösta med. Det behövs mycken ansträngning för att med svenskarnas tillhjälp kunna få ett så stort antal röster, som behövas för ett mandat. Hittills har partiet i denna krets icke lyckats få in någon man. Ett förbund med nämnda parti är därför också förenat med osäkerhet.

Det framgår tydligt av det sagda, att valfrågan för svenskarna icke blir lätt att lösa. Därtill kommer, att intresset är olika. T. o. m. jordbrukarna uppdelas i olika grupper: självägande, arrendatorer och nybyggare. Dessutom finns det fiskare, jordlösa och stadsbor, som alla tänka olika. Men då svenskarnas antal är så litet, är sammanhålningen absolut nödvändig, om något resultat skall kunna ernås. Vi ha icke råd att splittra våra röster. Det borde vara klart för var man. — I en sak tänka vi dock alla lika, nämligen då det gäller kampen för vårt svenska språk och vår nationalitet, och det är huvuduppgiften för vår blivan-

de riksdagsman. Jordfrågorna och andra frågor, som också intresserat svenskarna, äro för resten redan lösta, och däri kan ingenting mera göras. Ett förbund med ryssar, tyskar, letter och judar, som kämpa för samma sak, som vi, skulle därför vara det ändamålsenligaste. Tillsammans med andra minoriter skulle vi också kunna göra oss gällande i Riksdagen som ett minoritetsparti. Ryssarna äro emellertid illa organiserade, och man kan icke räkna med hela den ryska befolkningen i Estland, men ett minoritetsförbund med tyskar, den grupp av ryssar, som kommer med, letter och judar vore verkligen icke dumt. Intresset: rättigheter för småfolken är ju i alla fall gemensamt. Det är sant: det finns vissa betänkligheter, som möjligen göra en del väljare misstrogn, men styrkan, som därigenom vinnes, skulle uppväga allt annat. Och huvudsaken för oss, om vi därigenom tillförkärkas en plats i Riksdagen, vilket annars är osäkert. — Vi minnas, hur det var under de två senaste valen, då vi av betänklighet icke antogo en erbjuden plats av en annan minoritet, utan i stället gingo fram första gången med egen lista ock andra gången med det kristl. partiet, så borde den saken ovillkorligen tåla att tänkas på och tagas till närmare övervägande.

Dessa tankar framkastas endast som ett förslag av en väljare och få på intet sätt betraktas som propaganda för något särskilt parti. Svenska Folkförbundet borde nog överväga alla möjligheter och bestämma sig för det, som länder svenskheten och vårt svensk-

heten och vårt svenska folk i alla avseenden till största möjliga gagn. Det är huvudsaken — glöm icke det vilken kombination vi av omständigheterna än skulle tvingas till. *Kustbo.*

Kring pedagogiken.

En brist i organisationen av vår ungdom är det, att den efter slutad skolgång blir lämnad liksom vind för våg och det i den kritiska åldern 14—16 år. När eleverna sedan varit borta från skolan i 2—3 år, ha de helt vuxit från densamma. I Finland t. ex. har man uttalat nödvändigheten av skapandet av ett folkskoleelevernas förbund och även för oss har frågan stor betydelse. Ungdomen bör växa frisk och fri från laster, som lura i gränderna. —

Även på estniskt håll har man rätt på allvar ägnat sig åt denna organisationstankes förverkligande. När skolrådet *Summer* för någon tid sedan inspekterade folkskolarna i Harrien, uttalade han under sina diskussioner med lärarna bl. a följande: Efter avslutad folkskolekurs borde eleven ännu ovillkorligen besöka fortsättningskola, åtminstone en dag i veckan. Läraren skall icke släppa eleven undan skolans inflytande före dennes 16: de år. Efter denna ålder skola de unga samlas till möten på bestämda tider. Våra barn gå i skola alldeles för kort tid. I Tyskland gå barnen i folkskola i 8 år. Deras skolår är betydligt längre än vårt. Det är orätt att lämna barnen åt sig själva efter några års skolgång. Föräldrar från högre samhällsklasser låta alltid sina barn besöka någon skola efter slutad folkskola.

För att höja elevernas självverksamhet borde läraren vid skolan bilda arbetsförbund. Eleverna få själva bestämma sig för någon uppgift, som de sedan referera. T. ex. Varför vill jag leva ett nyktert liv; varför jag icke röker; det bästa sättet att fånga kräftor; huru skall man klä sig ändamålsenligt; vart borde en studieutflykt företagas; emigrationen; vilket hantverk jag mest tycker om o. s. v. Referaten borde räkna 5—10 min. och de skulle åtföljas av diskussion eleverna sinsemellan. Det är av vikt att eleverna också få en annan motståndare än boken och läraren, ty de äro dem övermäktiga.

Också små skådespel kunde barnen härvidlag uppföra. Eleverna välja sinsemellan även en styrelse. Bakom det hela står läraren, som osynlig leder. Läraren utarbetar även arbetsordningen för dessa möten för en vecka framåt. Det finns skolor i Tyskland, där man på detta sätt genömgår hel skolprogrammet.

När man har föräldramöten vid skolan, skola de icke blott vara föräldramöten utan folkmöten, framhåller skolrådet *Summer*. Eleven är en ung medborgare, och även hans bror, syster och faster böra vara intreserade av skolan. Och de komma helt säkert, när man arrangerar program med sång, uppläsning av skönlitteratur, föredrag, barnföreläsningar m. m.

Den unisona sången är viktig, folket bör sjunga, icke blott körerna. Vi behöva blott hänvisa till Sverge och Finland, menar skolrådet. Efter „folkmötes“ slut kan sammanträdet av barnens föräldrar äga rum. De kunna ofta ge goda råd, ty de pedagogiska krafterna äro kringstridda överallt, det gäller blott att finna dem, säger *Blonskij*, en rysk pedagog.

Det vore önskvärt att alla lärare i våra skolor ville beakta den förteckning över pedagogiska tidskrifter, som är upptagen i Lärarförbundets årskalender 1928/29 och prenumera på någon av dem.

Sådana våra skolor äro, sådant är och vårt folk.

Alex. Samberg.

Våra närmaste uppgifter.

Vid ingången av det nya året har vi skäl att tala och överlägga om de uppgifter, som ligga oss närmast och som äro i viss mån av avgörande betydelse.

Våra skolor.

Folkskolan är en huvuduppgift och det gäller att lägga en fast grund, för densamma och i sådan utsträckning som våra svenska samhällen behöva. Om vi ock måste bekänna att våra skolreformer under de senaste åren, gått framåt med rätt stora steg få vi dock icke sluta ögon för de behov, som äro nödvändiga, ja, oundvikliga, för att fullgöra vårt skolprogram. Vad skolbygg-

nader, inredning osv. beträffar så stå de flesta av våra svenska skolor ännu långt efter sin tid, ja sämre än våra estniska och tyska grannars här i landet.

År 1930 skola alla folkskolor, enligt skollagen, vara sexklassiga och huru mycket behöva vi ännu ej göra för att i någon mån tillfredställa kraven!

Vår svenska mellanskola, vårt gymnasium eller lyceum, har ännu ej kommit till stånd. Hindren äro många, men få ej avskräcka. Vårt svenska samhälle får ej slumrande stanna på halva vägen, — vi måste fram och få vår rätt. Ännu hjälpa vi så länge andra till bildning på vår egen bekostnad. Ett svenskt barn kostar staten jämförelsevis mycket mindre än de andra minoriteternas här i landet. Må det vara vårt mål att under innevarande år lösa denna vår skolfråga.

Birkas, vår folkhög- och lantmann skola, arbetar nu det 9 året, och vi äro alla övertygade därom att den gör ett utomordentligt gott arbete och fyller, som landsbygdens praktiska bildningshärd, sin stora uppgift. Men ännu återstår mycket att göra för att säkerställa skolans framtid och att den måtte få bliva en mönsterskola på området.

Med tanke på vårt folks framtid kan vi icke låta bli att väcka frågan om kolonisation.

I svenskbygden, isynnerhet på Wormsö och Nuckö-Rickholz, äro möjligheterna till utkomst för många familjer och enskilda mycket små och begränsade. En del av den fria befolkningen måste söka sig utkomst på annat håll. Under sådana förhållanden äro många tvungna att resa ut för att söka utkomst på andra orter här i landet — och även utomlands.

I många avseenden är det en livsfråga att skaffa våra svenskar möjlighet till utkomst. Det får ske genom att grunda nya svenska småbrukarkolonier. Åt 100—150 familjer borde beredas en sådan möjlighet. Frågan får tagas upp på allvar och genomföras med statens hjälp. Möjligen kunna även andra källor anlitas. I svenskbygden finnes ej mera jord att fördela men icke så långt från våra gamla samhällen finnes ännu oodlad mark och mossar m. m., som kunde uppodlas och komma i fråga för nybyggen. En

sådan åderlåtning av våra samhällen vill man ogärna rekommendera, men genom en ordnad kolonisation måste vår stam, och kan också, bevaras kulturellt och nationellt. Denna koloni finge blott bliva en ny gren på det urgamla svenska stamträdet här i Estland. Denna fråga borde även under detta år energiskt diskuteras.

En viktig näringsgren för våra ö- och kustbor är fisket, som dock ofta icke kan giva den inkomst det borde giva.

Kurser för fiskare och våra hushållerskor borde ej få försummas. Birkas folkhögskola gör nu i denna månad början med en sådan kurs. För att fisket kunde bedrivas med större framgång bör frågan om bildandet av fiskeribolag icke blott diskuteras utan realiseras. *H. P.*

Gåvor.

Under år 1928 ha skolarna i Korkis och Wichterpal fått motta följande gåvor:

I. Korkis: I paket nya väggkartor från Riksföreningens lok. avdelning i Malmö. En modern trelamps radioapparat med högtalare genom dir. F. Bökman från Sv. Radioaktiebol. och dess chef kommandörkapit. A. Vibom, Stockholm. Från Malmö lok. avdelning genom hr. K. M. Werner. I paket planscher, I paket väggkartor, 2 stora lådor innehållande läroböcker i olika ämnen dels begagnade dels nya, speciellt inköpta för ändamålet; färgkriter, passare, pennor, skrivtavlor m. m. Vidare litteratur för biblioteket, omfattande Selma Lagerlöfs och Frödings samtliga arbeten, och som herr Werner låtit inbinda. Herr Werner skriver, att han med glädje skaffat dessa böcker. „Sedan presidenten från Edert land besökte Sverige, känna vi liksom tydligare, att de gamla banden icke ha brustit“, skriver hr. Werner. Skolan i Korkis har även under det gångna året erhållit „Svenska Journalen“ gratis av lok. avdelningen i Malmö. Genom prost. Petzäll har söndagsskolan i Korkis fått mottaga I paket böcker och plansher.

II. Skolan i Wichterpal: I paket psalmböcker från Ev. Fosterlandstiftelsens förlag, Stockholm. I paket böcker för elevbiblioteket från Sv. Lärartidnings

förlag, Stockholm. För biblioteket I paket böcker av frk V. Hedström, Nykarleby, Finland. Ett paket söndagsskolböcker och planscher genom prosten E. Petzäll från Sv. Kyrkans Diakonistyrelses förlag, Stockholm.

Vidare har S. O. V. i Wichterpal haft glädjen att till julen få mottaga en 4-rörs radioapparat jämte högtalare från dir. Joh. Hallman, Fellin.

För samtliga gåvor frambäres här ett uppriktigt tack.

Alex. Samberg.

Metersystemet.

Vårt lands regering tog ett riktigt steg, då den införde metersystemet. Detta måttssystem, som först infördes i Frankrike efter den stora revolutionen har i allt visat sig mycket praktiskt och enkelt. De gamla måtten och vikterna äro som kaos jämförda med metersystemets. De nya måtten äro tagna offentligt i bruk, men det skall räcka länge, innan de bli individens egendom, en mansålder är för kort tid därtill.

I synnerhet de de gamla komma att lida genom denna „nyhet“, emedan de med sitt konservativa väsen inte kunna smälta nyheten. Småningom skola de dock försona sig därmed.

Den 2 dennes, den första dagen systemet praktiskt användes, kunde man få bevittna många roliga scener i affärerna. Litern är ju redan bekant från spritförsäljningen, men att köpa t. ex. fem liter potatis, det gick inte lika lätt. Ordningsmakten hade nämnda dag ett förfärligt sjå med att kontrollera, om de „förnicklade“ målkärnen och vikterna i alla affärer funnos förhanden.

Det har även hörts många klagomål över att köpmännen dragit sina kunder genom de nya måtten och vikterna. men sådant är ju naturligt. *Liter.*

Upprop till estlandssvenskarna angående deras fornminnen.

Den estlandssvenska befolkningens liv, språk, seder och folkloristik ha alltid varit av intresse för den vetenskapliga världen. Tyvärr har man tillsvidare relativt litet samlat estlandssvenskarnas folkloristik, Därför vänder sig estniska fornminnesarkivet (Eesti Rahvaluule Arhiiv), som vill sam-

la alla i Estland boende folks gamla språkliga minnen, till Estlandssvenskarna med anhållan om, att de själva ville uppteckna sina folkliga minnen: Sånger, lekar, danser, barnsånger och lekrim. Synnerligen viktiga skulle vara minnen och berättelser om döda och „opplupare“, spöken, tomtar, djävlar, „skrättar“, jättar, „undebiggjar“, näckar, skogsran, troll „libbavargar“ och ormar, Estlands svenskar ha även mycket intressanta historier om, huru världen skapades, huru människan, djuren, fåglarna, växterna och allehanda ting blivit till, och varför de just äro sådana. Det vore mycket önskvärt att få upptecknat huru sjukdomar botas, väderlek förutsäges, samt allehanda seder och bruk i det allmogets livet i arbete, i vila, vid festliga tillfällen, t. ex. barndop, bröllop, begravning o. s. v.

Anteckningarna torde benäget insändas till Estniska Fornminnesarkivet för att där förvaras i eldfasta rum, vetenskapligt ordnas och tillhandahållas moderlandet Sverges och hela världens vetenskapsmän för vederbörlig behandling.

I hopp om välvilligt tillmötesgående av „Kustbons“ läsare och tackande medhjälparna redan på förhand för benägna insändningar.

Estniska Fornminnesarkivet.
Tartu, Aia tän. 42.

Torsdagen den 10 dennes, då statsäldsten och kommunikationsministern med extra tåg återvände från Dorpat, där de varit för att öppna arbetet på den nyplanerade järnvägslinjen Dorpat — Petschory, kolliderade tåget kl. 1/2 10-tiden nära Kiltsi station med en dressin, på vilken befunno sig två järnvägsarbetare. Dressinen krossades i spillror, och de två männen revos formligen i stycken. Extratåget framfördes med 60 km. hastighet. Orsaken till olyckan torde vara den, att lokomotivets petroleumstrålkastare icke tillräckligt förmådde upplysa linjen. I stället för petroleumlyktor borde loket ha varit försett med gaslyktor.

Våra statsäldster tyckas alla ha dålig tur, när det gäller att anlita statens järnvägar, ty det händer ofta, att någon tågmalör inträffar när riksäldsten är med. Somliga människor uppskjuta till och med sin planerade järnvägsresa,

om statsöverhuvudet tänker anlita samma tåg. Ett utmärkt medel att befördra vidskeplighet.

Det stora snöfallet i Italien fortsätter.

Snöfallen i en del av de italienska provinserna fortsätta. I Cunea i Piemont ligger snön 1 meter högt. och i dalarna är snötäckning dubbelt så tjockt. Alla lokbanor ha måst inställa trafiken. Flera tåg ha blivit sittande i snön. Postförbindelsen med Turin och Milano har avbrutits.

Tibern stiger fortfarande. Den har nu uppnått en höjd av 15 me-

ter. Brandkåren har måst inskräda på en del ställen för att föra i säkerhet familjer som hotats av högvattnet. Den helige Bartolomeus ö i Tibern är helt översvämmad.

Sverige utbygger sin utländska telefon till Polen.

Under loppet av detta år kommer enligt Svenska Dagbladet telefonförbindelsen mellan Sverige och utlandet att ytterligare utbredas. Öppnadet av telefonförbindelsen med Polen väntas ske tämligen snart. Vidare pågå förhandlingar mellan sven-

ska telegrafövervaltningen här och Italien om upprättandet av telefonförbindelse. samt likaså mellan Spanien och Portugal ävensom Irländska fristaten och Sverige. Man torde kunna vänta att underhandlingarna leda till resultat inom icke alltför långt avlägsen framtid. Sedan återstår endast Ryssland och randstaterna, men det torde likaledes vara endast en tidsfråga, när även de komma i telefongemenskap.

St. Mikaelsskyrkan.

Sönd. d. 20.

Gudstjänst kl. 10.30, förrättas av A. Stahl.

SHELL

BENSIN OCH SMÖRJOLJOR

använder varje ekonomisk motorman SVENSK-ENGELSKA MINERALOLJE A.-B

De Förenade Spetsfabrikernas Försäljningskola

Tel. 771-08 Grevturegatan 13 (Hörn-butiken) NORR 19203

Specialaffär för Spetsar och Broderier. — Rikt utval av Vadstenaspetsar. Motiv och Kragar. Beställningar å linneutstyrlar. Order till landsorten expedieras omgående.

BILJETTER med tåg och båtar i hela världen. SOVPLÅTSBILJETTER Hjälp och råd vid PASSVISERINGAR RESGODS-FÖRSÄKRINGAR MYNTVÄXLING A.-B. Nordisk Resebureau Göteborg — Stockholm — Malmö

MILITAR EKIPERINGS A.-B. (MEA)

Hamngatan 3A STOCKHOLM Norrmalmstorg
Rekommenderar sina förstklassiga färdiga HERRKLÄDER, HERR- & DAMSKRÄDDERI. Uniforms- och Sportartiklar för segling, ritt, automobilsport etc. etc.

Första inhemska Försäkrings-Aktiebolaget EESTI LLOID

Reval, Långgatan (Pikk) 11. Tel. 6-24 & 17-03

LIVFÖRSÄKRING
BRANDFÖRSÄKRING
TRANSPORTFÖRSÄKRING
OLYCKSFALLFÖRSÄKRING

De av bolaget hittills utbetalade skadesummorna belöpa sig till över

över hundra millioner cent.

Ett bevis på till vilken oskattbar nytta försäkring är, därför

Försäkra Edert liv och Eder egendom medan tid är!

A.-B. BJORKLUNDS

nejlikeodlingar i Hammar, KRISTIANSTAD
Landets största specialodling i sitt slag:
NEJLIKOR

alla variationer erhållas hos varje blomsterhandlare i riket

STORA HOTELLET, Linköping.

Innehavare: Fru JENNY KLINGBOM.
Post, telegram- & telefonadress: Stora Hotellet.
Linköping Intern. hotellcode. 38 rum med 50 bäddar. PRISER: Enkelrum från 5.— kr. Dubbelrum fr. 10.— kr. Lunch fr. 2:50 kr. Middag fr. 3.— kr. Supé fr. 3.— kr. Sprit — Vin — Öl.

Aktiebolaget
GESTRIKLANDS YLLEFABRIK JÄRBO
Sporttyger, melerade Filtar,
Vadmal och Korderoj.
Goda kvaliteter och billiga priser.

SVEABLANDNING

främsta plasten. Partiförsäljare:
ENGWALL HELLBERG Aktiebolag, Gefle.
Jönköpings stads och läns sparbank.
Stiftad 1831.
Huvudkontor i JÖNKÖPING. Avdelningskontor i Jönköping, Huskvarna, Norrahammar, Smålands Taberg.

SVEDALA

Tegelmaskiner,
Grävmaskiner,
Stenkrossar,
Vägbyggnadsmaskiner,
Betonblandare,
Torvmaskiner,
Bränslekrossar för torv, koks och kol,
Pulveriseringsmaskiner,
Vindsiktar,
Torktrumlor,
Brikettpressar,
Transportapparater,
Rullager, Rallvagnshjul,
Skottkärrhjul,
Kokillgods,
Stålgjutgods.

Aktiebolaget Abjörn Anderson

Post- & Telegrafadr. Rikstelefon:
SVEDALA, GÄTTERJET. 52, 76, 203, 4, 608 183.
REPRESENTANT CARL JÖNSSON
Postkast 38 REVAL Telef. 1536

Den Gyllene Freden
Vid Järntorget, Stockholm
Riks 80 29.

NORRRÖPINGS APOTEKARES MINERALVATTEN-AKTIEBOLAG
Grundat 1874
Sveriges äldsta Mineralvattenfabrik
Kontor o. Fabrik: Repslagareg. 31,
NORR KÖPING

UPSALA-EKEBY AKTIEBOLAG
Telegramadress. Postadress. Telef. UPSALA,
EKEBY UPSALA EKEBYBRUK Riks 90 Allm, 92
Kakelugnar, öppna spisar Väggbeklädnadsplattor Keramik, Mur- & Taktegel Glasera.
Fasadtegel Dräneringsrör.

HANSA

STOCKHOLM

Eget kapital

Kr. 6.000.000

FÖRSÄKRINGSRÖRELSE

Avdelningskontor i REVAL:

S. Karja tän. 9.